

Opis projektov društva Ekologi brez meja

Pretekli projekti:

Očistimo Slovenijo v enem dnevu!

Navdih za največji prostovoljski projekt v zgodovini Slovenije je bila podobna čistilna akcija v Estoniji leta 2008. Leta 2010 smo sledili njihovem zgledu in nadgradili koncept enodnevnih čistilnih akcij. Ustanovili smo **prvi nacionalni register divjih odlagališč** v Sloveniji, pripravili dolgo ozaveščevalno kampanjo, katere največji dosežek je bil ta, da je **v enem samem dnevu** zbrala več kot 270.000 prostovoljcev (**13,2 % vseh prebivalcev**). Prostovoljci so takrat očistili več kot 70.000 kubičnih metrov odpadkov. Projekt je doživel izjemen uspeh in je podrobno predstavljen v daljšem [končnem poročilu](#) in [dokumentarnem filmu](#).

Vrečka na vrečko leta 2010 in 2011

[Vrečka na vrečko](#) je bila prostovoljska kampanja za ozaveščanje o pretirani uporabi plastičnih vrečk, katere namen je bil prebuditi odgovornost posameznikov do okolja in doseči spremembo zakonodaje. Kampanja se je osredotočila na evropski teden zmanjševanja odpadkov in je potekala na v samem središču Ljubljane, kjer je velik pretok mimoidočih. V zameno za vrečko plastičnih vrečk smo delili vrečke za ponovno uporabo in ljudi osveščali o negativnih učinkih plastike. Vrtci, šole in vsi ljudje po vsej Sloveniji so sodelovali pri zbiranju plastičnih vrečk in kozarčkov, iz katerih so oblikovalci izdelali poulične umetnine iz odpadkov. Kampanja je imela velik učinek, saj so največje trgovske verige po končani kampanji umaknile brezplačne vrečke s svojih blagajn ter začele uvajati vrečke iz blaga in vrečke za ponovno uporabo. Ta projekt je bil med 780 prijavljenimi projekti eden od treh najboljših projektov v okviru evropskega tedna zmanjševanja odpadkov. Našo plastično umetnino so razstavili v Bruslju.

Pošast iz plastičnih vrečk je bila razstavljena na ploščadi poslopja Berlaymont (foto: Vladimir & Vladimir)

Prostovoljci med čiščenjem Ljubljanskega barja med akcijo Očistimo Slovenijo 2012 (foto: Tanja Ristič)

Očistimo Slovenijo 2012

Na podlagi izkušenj iz predhodne akcije so se priprave za leto 2012, ko je akcija potekala v okviru svetovne akcije [World Cleanup 2012](#) (Očistimo Svet 2012), začele že spomladi 2011. Po dolgi kampanji, ki je obsegala več kot 40 spremljevalnih dogodkov, nam je uspelo 23. in 24. marca 2012 zbrati več kot 289.000 ljudi in izvedli smo (po deležu udeleženega prebivalstva) **največji prostovoljski okoljski projekt v zgodovini Slovenije in na svetu**.

Očistimo naše gore

Smo partnerji v kampanji, ki si prizadeva, da v našem delu Alp ne bi bilo odpadkov. Ta projekt krepi vrednote ekoturizma in neokrnjene naravne dediščine (večina gora je v našem edinem narodnem parku) ter oskrbuje kočje z vrečkami za smeti za tiste, ki ne prinesejo svojih vrečk ali ki želijo pomagati čistiti za tistimi, ki smetijo. Akcija poteka vsako leto, saj so gore vsako turistično sezono močno obremenjene.

Sedanji projekti:

TD: Tekstil & Tekstilnica

Dva projekta, ki združujeta socialno podjetništvo in preprečevanje nastajanja odpadkov s spodbujanjem ponovne uporabe, zbiranja ponošenih oblačil in blaga, njihove izmenjave na posebnih dogodkih ali njihove predelave in ponovne prodaje, ter hkrati pomagata pri ponovnem zaposlovanju tekstilnih delavcev, ki so postali brezposelni zaradi propada slovenske tekstilne industrije.

Star papir za novo upanje 2011-2013

[Projekt Star papir za novo upanje smo prvič izvedli leta 2011](#), ko so otroci v vrtcih in šolah, podjetja in posamezniki zbrali 393 ton odpadnega papirja in s tem dobredelni prispevek v višini 30.000 EUR. S polovico zbranega denarja je društvo Ela zgradilo mladinski izobraževalni center za otroke s posebnimi potrebami v Malaviju v Afriki in jih nahranilo. Druga polovica denarja je bila namenjena donaciji za socialno ogroženo slovensko družino, da si je s tem denarjem zgradila dom. Z izvedbo projekta [leta 2012](#) smo zbrali za več kot 10.000 EUR papirja in prispevek podarili dobredelni organizaciji Adra za njihov projekt "Napolnimo Slovenijo s srečnimi otroki". V tem projektu zbirajo denar za šoloobvezne otroke iz zapostavljenih družin. Vizualna ustvarjalca Lukatarina sta na vhodu v ljubljansko največje nakupovalno središče postavila tudi razstavo iz 10 ton odpadnega papirja in predstavila nekaj zanimivih dejstev o papirju. Projekt in zbiranje papirja se nadaljujeta tudi leta 2013.

Ekonocept

Tudi ta projekt združuje socialno podjetništvo in ekologijo. Za prireditve, vse od manjših zabav do večjih dogodkov, ponuja pralne lončke za ponovno uporabo. V zahodni Evropi so že pogost pojav, v Sloveniji pa nekaj novega. Povezali smo se s podjetjem, ki zaposluje ljudi s posebnimi potrebami. Kulturni in družabni dogodki v Sloveniji zdaj ustvarjajo delovna mesta namesto odpadkov!

Razstava Star papir za novo upanje na vhodu v največje ljubljansko nakupovalno središče (foto: Lukatarina)

Ekonocept in pralni lončki za ponovno uporabo za kulturne in družabne dogodke (foto: Žiga Šmidovnik & Matic Zorman)

Plan B – Pobuda za trajnostni razvoj

Društvo ima aktivno vlogo v največji slovenski mreži okoljskih nevladnih organizacij, ki se ukvarja z okoljskimi vprašanji na najvišjih ravneh, sodeluje neposredno z vlado, spremlja spremembe in zakonodajne možnosti (in pasti), pripravlja ugovore in po potrebi organizira ad-hoc akcije.

Nacionalni register divjih odlagališč

Še vedno spremljamo divja odlagališča, da bi odkrili trende, predlagamo, da se najprej očistijo najpomembnejše lokacije (občine imajo zelo omejen proračun) in olajšujemo organizacijo čistilnih akcij. Naš register zdaj dnevno uporabljajo državni in občinski inšpektorji. **Register je brezplačno na voljo na spletu** in v tem trenutku je v njem registriranih več kot 13.000 divjih odlagališč.

Očistimo Sredozemlje in Očistimo vode

Pri prvem projektu gre za regijsko sodelovanje z dolgoročnim ciljem zmanjšanja onesnaževanja Sredozemskega morja. Naš cilj je odkriti največje vire onesnaževanja in povečati ozaveščenost turistov, saj je to območje zelo gosto naseljeno in priljubljena turistična destinacija. Od drugih poskusov čiščenja se razlikuje po tem, da gre v tem primeru za pristop Očistimo od spodaj navzgor (Let's do it bottom-up) in da je cilj projekta poiskati rešitev tudi za plavajoče odpadke in onesnaževalce v zraku, kot je mikro plastika. Drugi projekt je podprojekt, s katerim želimo izslediti vse vire onesnaževanja z neobdelano odpadno vodo, da bi zbrali preverjene podatke in na podlagi tega ukrepali.

Pozor(!)ni za okolje

Kot partnerji izobražujemo srednješolce o raznorodnih okoljskih vsebinah in pripravljamo gradiva za šole, da lahko obogatijo svoje izobraževalne programe o okolju.

Načrtovani projekti:

Trajnostni center (začetek projekta leta 2013)

Trajnostni center je načrtovan kot živ laboratorij različnih trajnostnih praks, od življenja brez odpadkov, organskega kmetovanja in permakulture, naravne gradnje in samopreskrbe na področjih energije, vode in preskrbe s hrano. Cilj projekta je okrepiti lokalne skupnosti, spodbujati socialno podjetništvo, ohranjanje tradicije in kulturne dediščine, kooperativno gospodarstvo, prostovoljstvo, progresivno izobraževanje in raziskave. Trajnostni center bo zrasel v zdaj opuščnem obmejnem zaselku Močunigi v Istri, Slovenija ([lokacija](#)). Društvo Ekologi brez meja kot koordinatorji skupaj s partnerji, Inštitutom Jožefa Štefana, Kemijskim inštitutom, Fakulteto za arhitekturo, Univerzo na Primorskem, Fakulteto za turistične študije v Portorožu – Turistica, Zavodom za gradbeništvo Slovenije, Globalno mrežo eko vasi in občino Koper, načrtujemo prvi center za trajnostni volunturizem v Sloveniji, ki bo postal gibalno podeželskega razvoja na obalnem območju Slovenije, kar predstavlja izjemen potencial za razvoj trajnostnega turizma.

To bo prvi takšen center v Sloveniji in sestavljen bo iz naslednjih enot:

- **ekološko naselje** s (prvotno) 10 stalnimi prebivalci na samem območju središča; stanovalci bodo zgleden primer trajnostnega načina življenja in glavni nosilci projektnih dejavnosti;
- **skupnostni center**, ki bo lahko gostil največ 40 obiskovalcev z vsega sveta, da bodo na delavnicah in s prostovoljnimi deli preučevali trajnost; skupnostni center bo na voljo stanovalcem in prostovoljcem ter lokalnim in tujim obiskovalcem (izleti, raziskave, delavnice, usposabljanja itn.);
- **raziskovalno in izobraževalno središče** za preučevanje tradicionalnih in novih trajnostnih tehnologij, od ravnanja z vodo do ohranjanja lokalne kulturne dediščine. Raziskave bodo vodile in spremljale partnerske ustanove, organizacije in pooblaščen strokovnjaki; raziskovalni center bo na voljo partnerjem kot izobraževalni poligon;
- **informacijsko središče** bo glavna pisarna za upravo, progresivno povezovanje v mreže in projektno vodenje, ki bo uvajalo trajnostne prakse v poslovne načrte; na začetku bo v njem zaposlenih 5 do 10 oseb.

Pričakovani rezultati: večja prilagodljivost lokalnih skupnosti, demografski učinki (na podeželje bo pritegnilo mlade in intelektualce), ustvarjanje kakovostnih zaposlitvenih možnosti, pridobivanje obsežnih projektnih sredstev EU in drugih sredstev (15.000.000 EUR v 10 letih), tesno mednarodno sodelovanje, obnovitev in zaščita vodnih virov, razvoj ekoturizma in volunturizma, vseživljenjsko učenje, razvoj zelene tehnologije, spremljanje učinkov vseh vidikov samopreskrbe, večja kompetentnost javnega sektorja v regiji, ozaveščanje in izobraževanje, krepitev vrednot prek praktičnih izkušenj trajnostnega načina življenja.